

دیپلماسی عمومی نوین
و
روابط عمومی الکترونیک

دکتر محمد سلطانی فر
عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات
استاد پیشگام روابط عمومی الکترونیک در سال ۱۳۸۹

سرشناسه: سلطانی فر، محمد، ۱۳۴۰ -
عنوان و نام پدیدآور: دیپلماسی عمومی نوین و روابط عمومی الکترونیک / محمد سلطانی فر.
مشخصات نشر: تهران: سیمای شرق، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری: ۱۳۸ ص.: مصور، جدول، نمودار
شابک: ۴۹۰۰۰ ریال: ۹-۲-۹۴۸۸۵-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه
موضوع: دیپلماسی
موضوع: روابط عمومی -- نوآوری
موضوع: روابط بین‌المللی
رده‌بندی کنگ: ۱۳۸۹ ۹ دس/۱۶۶۲ JX
رده‌بندی ترویجی: ۳۲۷/۲
شماره کتابشناسی ملی: ۲۰۰۶۷۳۲

عنوان: دیپلماسی عمومی نوین و روابط عمومی الکترونیک
مؤلف: دکتر محمد سلطانی فر
ویراستار علمی: دکتر شهناز هاشمی
تیراژ: ۳۰۰۰

نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۸۹

قیمت: ۴۹۰/۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۴۸۸۵-۹-۲

مشخصات ناشر: تهران، انتشارات سیمای شرق، بهار ۱۳۸۹

نشانی: خیابان استاد نجات‌اللهی، خیابان سمیه، خیابان پورموسی، کوچه شیرین‌بلاک ۳۴، طبقه ۵، تلفن: ۸۸۹۲۳۷۸۲-۳

پست الکترونیک: info@eprcenter.ir

وب سایت: www.eprcenter.ir

حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

مقدمه ناشر	۹
مقدمه نویسنده	۱۱
فصل اول: دیپلماسی عمومی	
۱- تعریف مفاهیم	۱۵
۱-۱- مفهوم دیپلماسی	۱۵
۲-۱- مفهوم روابط عمومی	۱۷
۳-۱- مفهوم دیپلماسی عمومی	۱۹
۴-۱- مفهوم روابط عمومی دیجیتال	۲۳
۲- اهمیت دیپلماسی عمومی	۲۶
۳- ابزارهای دیپلماسی عمومی	۲۹
۳-۱- شبکه‌های ارتباطی و رسانه‌ها	۲۹
۳-۲- برند(سمبل‌سازی) ملی	۳۰
۳-۳- بازیگران عرصه دیپلماسی عمومی	۳۱
۴- مفاهیم اصلی دیپلماسی عمومی	۳۲
۵- شرایط تحقق یک دیپلماسی عمومی موفق	۳۲
۶- تفاوت دیپلماسی عمومی با دیپلماسی سنتی و رسمی	۳۴
۷- تفاوت دیپلماسی عمومی و لابیگری بین‌المللی	۳۶
۸- چالش بهره‌گیری از تبلیغات؛ مناظره دیپلماسی عمومی و روابط عمومی بین‌المللی	۳۷
۹- تفاوت تبلیغات و دیپلماسی عمومی	۳۸
۱۰- بازاریابی و دیپلماسی عمومی	۳۹
۱۱- همپوشانی روابط فرهنگی با دیپلماسی عمومی نوین؛ بحثی در حوزه روابط عمومی	۴۱
۱۲- گذر از تبلیغات سیاسی به دیپلماسی عمومی	۴۲

۱۳- تاثیرگذار کردن دیپلماسی عمومی	۴۵
---	----

فصل دوم: دیپلماسی عمومی نوین

۱- مفهوم دیپلماسی عمومی نوین	۴۷
۲- کارکردهای دیپلماسی عمومی نوین	۴۹
۳- دیپلماسی عمومی در راستای تأمین منافع امنیتی	۵۰
۴- تقویت نفوذ و تأثیرگذاری سیاسی	۵۱

فصل سوم: دیپلماسی شبکه‌ای

۱- دیپلماسی شبکه‌ای بر پایه الگوی ارتباطات شبکه‌ای در صحنه بین‌المللی	۵۳
۲- شبکه‌های اجتماعی در دیپلماسی عمومی نوین	۵۳
۳- معرفی برخی شبکه‌های اجتماعی	۵۷
۴- فضای جریان‌های موجود در شبکه‌های ارتباطات جهانی	۶۱
۵- الگوی ارتباطات شبکه‌ای دیپلماسی	۶۲
۶- جامعه شبکه‌ای؛ ارتباطات شبکه‌ای	۶۷
۷- جامعه شبکه‌ای	۶۷
۸- ویژگی‌های جامعه شبکه‌ای	۷۰
۹- دیپلماسی شبکه‌ای	۷۲

فصل چهارم: حوزه‌ها و ابزارهای دیپلماسی عمومی نوین

۱- انواع دیپلماسی عمومی نوین	۷۵
۱-۱- دیپلماسی فرهنگی	۷۵
۲-۱- دیپلماسی رسانه‌ای	۷۹
۳-۱- دیپلماسی رسانه‌ای؛ عرصه دیپلماسی افکار عمومی	۸۲
۴-۱- دیپلماسی اقتصادی	۸۳
۵-۱- دیپلماسی مهاجران	۸۸
۲- حوزه‌ها و ابزارهای دیپلماسی عمومی کشورهای مختلف	۸۸
۱-۲- دیپلماسی عمومی ایالات متحده آمریکا	۸۸
۲-۲- دیپلماسی عمومی هند	۸۹
۳-۲- دیپلماسی عمومی ژاپن	۹۳
۴-۲- دیپلماسی عمومی روسیه	۹۳
۵-۲- دیپلماسی عمومی چین	۹۴
۶-۲- دیپلماسی عمومی انگلیس	۹۵

فصل پنجم: قدرت نرم؛ دیپلماسی عمومی نوین

- ۱- قدرت نرم ۹۷
- ۲- منابع در حال تغییر قدرت ۹۸
- ۳- چهره در حال تغییر قدرت ۱۰۱
- ۴- سیاست دانشمدار ۱۰۶
- ۵- محیط جدید بین‌المللی ۱۰۹
- ۶- فضاهای نوین، فضای اندیشه محور ۱۱۰

فصل ششم: روابط عمومی بین‌المللی و دیپلماسی عمومی

- ۱- جایگاه روابط عمومی بین‌المللی در دیپلماسی عمومی ۱۱۱
- ۲- ارتباطات بین‌المللی؛ عنصر مشترک دیپلماسی عمومی و روابط عمومی بین‌المللی ۱۱۲
- ۳- شبکه‌های ارتباطات ۱۱۳
- ۴- عنصر مشترک دیپلماسی عمومی و روابط عمومی بین‌المللی ۱۱۴
- ۵- دیپلماسی عمومی و روابط عمومی بین‌المللی در راستای تأمین و حفظ منافع کشورها ۱۱۵
- ۶- برقراری ارتباط با افراد کلیدی و زمینه‌سازی ارتباطات ۱۱۶
- ۷- زمینه‌سازی برای منافع ملی ۱۱۷
- ۸- روابط عمومی بین‌المللی عصر دیپلماسی عمومی نوین ۱۱۸
- ۹- گسست انحصار اطلاعات روابط خارجی ۱۱۹
- ۱۰- ناکارآمدی کانال‌های سنتی دیپلماسی ۱۲۴
- ۱۱- ضرورت شفافیت در رفتار دیپلماسی ۱۲۵

فصل هفتم: نتیجه‌گیری: روابط عمومی نوین بین‌المللی و دیپلماسی عمومی نوین

- ۱- روابط عمومی نوین بین‌المللی ۱۲۷
- ۲- رسانه‌های نوین و زمینه‌سازی روابط عمومی بین‌المللی برای مشارکت مخاطبان ۱۲۸
- ۳- دیپلماسی عمومی نوین و روابط عمومی نوین بین‌المللی ۱۳۳
- ۴- طیف دیپلماسی عمومی نوین ۱۳۳
- ۵- جهت‌گیری عموم در مقابل دیپلماسی ۱۳۴
- ۶- عوامل موثر در فراملی شدن فعالیت‌های عموم و سازمان‌های غیردولتی ۱۳۶
- ۷- جریان بین‌المللی اطلاعات ۱۳۸

فهرست منابع

- منابع فارسی ۱۳۹
- منابع لاتین ۱۳۹

به نام خدا

مقدمه ناشر

چشم‌اندازهای گسترده و مثبتی در زمینه بهره‌گیری از علوم و مهارت‌های مختلف در حوزه روابط عمومی دیده می‌شود ضمن آنکه باید تأکید کرد روابط عمومی‌ها نیز فرصت‌های بدیع و بی‌بدیلی در اختیار سایر حوزه‌های دانشی و کاربردی قرار داده‌اند تا با استفاده از آن، به افزایش ظرفیت‌ها و ارتقای کارآمدی خود بپردازند.

کتاب دیپلماسی عمومی نوین و روابط عمومی الکترونیک که توسط استاد عزیزم، جناب آقای دکتر سلطانی‌فر به رشته تحریر درآمده یکی از نمونه‌های موفق در این زمینه است.

از یک سوء ایشان با اشاره به ظرفیت‌های دیپلماسی عمومی نوین، قلمرو گسترده‌تر و با اهمیت‌تری برای انجام وظایف روابط عمومی‌ها قائل شده است و از سوی دیگر با معرفی ابزار و توانمندی‌های روابط عمومی الکترونیک، راه حل‌های متنوع و ثمربخش‌تری را برای دستیابی به اهداف دیپلماسی عمومی نوین، ارائه کرده است.

انتشار این کتاب همزمان با معرفی نویسنده به عنوان استاد پیشگام روابط عمومی الکترونیک در سال ۸۹ را به فال نیک گرفته و امیدواریم در تداوم برنامه‌های دبیرخانه دائمی همایش روابط عمومی الکترونیک، موجب تقویت ادبیات تخصصی این دانش میان رشته‌ای شود. از دکتر سلطانی‌فر و همکاران عزیزم در دبیرخانه همایش و انتشارات سیمای شرق متشکرم.

امیرعباس تقی‌پور

دبیر همایش روابط عمومی الکترونیک

مقدمه نویسنده

دو اصطلاح «دیپلماسی عمومی نوین» و «روابط عمومی الکترونیک» به عنوان متغیرهای اصلی این کتاب هر دو متأثر از محیط جدید بین المللی هستند؛ به طوری که می توان ادعا کرد با ورود به عصر جهانی شدن یا به تعبیر بهتر با جهانی شدن ارتباطات و اطلاعات، همگام با مداخله بیش از پیش بازیگران غیردولتی، هم ارتباط جهانی ناشی از بهره گیری جهانیان از شاهراه های جهانی ارتباطات و اطلاعات، فرصت نوینی را برای توسعه تفکر دیپلماتیک در عرصه روابط بین الملل فراهم آورده است و دیپلماسی عمومی نوین وارد مرحله جدیدی شده و هم روابط عمومی دیگر کارآیی خود را به شیوه قدیم از دست داده است.

از این منظر، بسیاری از تحلیلگران بر این باورند که اگر ظهور بازیگران فراملی و چند ملیتی- به ویژه شرکت های فراملی و چندملیتی و سازمان های چندجانبه- در دوران توسعه لیبرالیسم تا حد زیادی موجب هم اتکایی شد و به تقویت و گسترش سازمان های بین المللی انجامید، اکنون نسل جدیدی از بازیگران درگیر در فعالیت هایی همچون رسانه های نوین، خدمات ارتباطات الکترونیکی، سازمان های حقوق بشری، محیط زیست گرایان، گروه ها و مستقلان اصیل که مدعی عدم وابستگی به دولتی خاص بوده و مشخصه فراملی یا چندملیتی برای خود قائل هستند هم ارتباطی جهانی ایجاد کرده و با رفتار بین المللی خود در پی بازتعریف

نظم نوینی برای جهان از طریق پیوند با طرف های همفکر خویش می باشند. ارتباط جهانی با ایجاد شبکه هایی نامرئی در ابعاد سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و... نتایج فراوانی داشته است که از مهم ترین آن می توان ظهور راهبردهای نوینی در عرصه دیپلماسی عمومی و روابط عمومی الکترونیک در شکل جدیدش نام برد.

هدف اصلی نویسنده از نگارش این کتاب، تبیین دو مفهوم دیپلماسی عمومی (دیپلماسی مردم محور) از یک سو و روابط عمومی الکترونیک از سوی دیگر در عصر حاضر است و اینکه هر کشوری چگونه در رسانه های جهانی تصویر و توصیف می شود، چگونه بحرانی را که توسط رسانه ها پوشش داده شده مدیریت می کند و مقام ها و کارگزاران رسمی یک کشور با افکار عمومی جهانی و دولت ها چگونه تعامل می کنند، روابط عمومی الکترونیک از چه جایگاهی برخوردار است و اساساً دیپلماسی عمومی نوین چه نقشی می تواند در تحولات جدید داشته باشد. از این منظر گفته می شود هر چند وزرای خارجه و دیپلمات ها نقش بسیار مهمی در پیشبرد دیپلماسی عمومی ایفا می کنند، دیپلماسی عمومی منحصرأ گفتگوی دیپلمات ها با مردم کشورهای دیگر نیست بلکه شامل استفاده سیستماتیک از پتانسیل افکار عمومی و تأثیر آن بر تصمیم سازان و تصمیم گیران نیز می باشد. این امر موجب شده تا در بسیاری از کشورها ساز و کارهای جدیدی برای دستگاه دیپلماسی تعریف شود که یکی از آنها دیپلماسی عمومی خوانده می شود.

این کتاب به طور کلی در هفت فصل سازماندهی شده است؛ در فصل اول به بیان مفاهیم دیپلماسی، دیپلماسی عمومی، روابط عمومی الکترونیک، اهمیت دیپلماسی عمومی، ابزارهای دیپلماسی عمومی و مفاهیم اصلی دیپلماسی عمومی پرداخته شده است. در فصل دوم با عنوان «دیپلماسی عمومی نوین» به بررسی مفهوم دیپلماسی عمومی نوین و کارکردهای دیپلماسی عمومی نوین پرداخته شده است. فصل سوم به مبحث دیپلماسی شبکه ای اختصاص یافته است؛ محور عمده این فصل بررسی نقش شبکه های اجتماعی در دیپلماسی عمومی نوین است.

در فصل چهارم حوزه‌ها و ابزارهای دیپلماسی عمومی نوین مورد بررسی قرار گرفته‌اند. انواع دیپلماسی عمومی نوین و حوزه‌ها و ابزارهای دیپلماسی عمومی کشورهای مختلف، محورهای عمده این فصل است. در فصل پنجم نیز «قدرت نرم دیپلماسی عمومی نوین» مورد بررسی قرار گرفته است. فصل ششم نیز به روابط عمومی بین‌المللی و دیپلماسی عمومی اختصاص دارد.

فصل هفتم یا نتیجه‌گیری نیز به روابط عمومی نوین بین‌المللی و دیپلماسی عمومی نوین می‌پردازد.

در خاتمه، بر خود واجب می‌دانم ضمن تقدیر و تشکر از فعالیت‌های اثربخش و فرهنگ‌ساز دبیرخانه دائمی همایش روابط عمومی الکترونیک از تمامی عزیزانی که در مراحل مختلف گردآوری این کتاب بنده را یاری کردند، تشکر و قدردانی نمایم؛ به ویژه سرکار خانم ماندانا صنیعی، دانشجوی دوره دکتری علوم ارتباطات که صمیمانه از زحماتشان تشکر می‌کنم.

بهار ۱۳۸۹

محمد سلطانی‌فر